

висвітлення тяжкої неволі. Всі ці тексти є доказом того, що будь-які імперії – це зло, а найбільша цінність українців – свобода.

Отже, народна поетична творчість кінця XIX – початку XX століття стала відображенням нелегкого минулого в складі колишньої імперії та страшного часу Першої світової війни. Народ зберіг пам'ять про цей історичний період у народних піснях, які кожним рядком і словом передають біль та біди українського народу. Великий внесок у збереження народної творчості зробив Володимир Гнатюк. Саме завдяки йому сьогодні ми багато знаємо про становище українців під час панування Австро-Угорської імперії. У часі війни в українців є важлива місія – збереження історичної пам'яті, яка є основою для утвердження і процвітання української нації.

Список використаної літератури

1. Гнатюк, В.. Війна і народна поезія. *Календарик для українських січових стрільців і жовнірів-українців*, «Український Жіночий Комітет помочи для ранених», Відень (1917), 68-84 с..
2. Яремко, Л. М.. «Війна і народня поезія» у візії Володимира Гнатюка: «Методичні настанови до запису» та інтерпретація текстів. Наративи війни у фольклорних, літературних та медійних текстах: збірник тез міжнародної наукової конференції, 27 квітня 2023 року/ упоряд. О. Лабащук. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (2023), 62-66 с..
3. Зінченко, Н.. Олена Степанів: галичанка, яка стала першою в світі жінкою-офіцером - Українки / Стаття на сайті «УКРАЇНКИ». / / Режим доступу: <https://ukrainky.com.ua/olena-stepaniv-galychanka-yaka-stala-pershoyu-v-sviti-zhinkoyu-oficzerom/>
4. Яценко, М. Т.. Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка, Видавництво «Музична Україна», Київ (1971), 324 с.

Вийванко Юлія,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Свистун Ніна Олександрівна

ТИПИ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ ЗА МОРФОЛОГІЧНОЮ ПРИРОДОЮ ОПОРНОГО СЛОВА У ДРАМІ М. МАТІОС «МАМІЙ»

Постановка проблеми. Словосполучення як вагома одиниця синтаксичного рівня відіграє важливу роль у побудові семантичної структури художнього тексту. Драма Марії Матіос «Мамій» вирізняється глибоким емоційним змістом та складною мовною організацією. Різноманітні типи словосполучень допомагають

передати почуття персонажів, створити яскраву картину світу та підкреслити драматизм подій. Їхній аналіз дозволяє точніше зрозуміти стилістичні особливості твору та авторське бачення.

Аналіз досліджень проблеми. Сучасні лінгвістичні дослідження демонструють великий інтерес до комплексного аналізу синтаксичних явищ, зокрема словосполучень. Учені М. Вінтонів, М. Бойко, Н. Комлик, М. Балко, Н. Стаховська висвітлюють граматичний статус словосполучення, сучасні підходи до його визначення та систематизують теоретичні положення синтаксису.

Проза М. Матіос ставала об'єктом дослідження багатьох науковців: А. Вегеш, Г. Гримашевич, О. Івашиної, С. Михиди, О. Застеби та ін.

Мета дослідження – виявити та класифікувати типи словосполучень за морфологічною природою опорного слова у драмі Марії Матіос «Мамі», а також визначити їхню роль у створенні художнього образу та передачі авторського задуму.

Завдання дослідження: проаналізувати типи словосполучень за морфологічним вираженням стрижневих слів у творі М. Матіос «Мамі»; визначити роль різних типів словосполучень у створенні художнього образу.

Виклад основного матеріалу. Словосполучення – це особлива синтаксична та семантична єдність, що формується згідно з усталеними правилами та нормами української мови. Воно складається з двох або більше повнозначних слів, які разом створюють єдине, хоч і розчленоване на окремі лексичні одиниці, найменування предмета, концепції або уявлення [4, с. 11].

Виділяють такі диференційні ознаки словосполучення: кількісний склад (два або більше повнозначних слова), синтаксичний зв'язок (підрядний або сурядний), здатність виражати смислові відношення, непередикативність, граматичне підпорядкування головному слову, конструювання в мовленні, незалежність від структури речення та необмежена сполучуваність у межах лексики [1, с. 149].

У лінгвістиці існує декілька підходів до класифікації словосполучень, одним з яких є класифікація за морфологічною природою головного слова. Цей критерій базується на визначенні того, якою частиною мови виражене стрижнєве слово у словосполученні [2, с. 33]. Наявні класифікації підрядних словосполучень загалом збігаються. Різниця полягає лише в рівні деталізації. Одні дослідники об'єднують усі випадки з головним іменником, прикметником, числівником або займенником у загальну категорію «іменні словосполучення», інші ж розрізняють окремі типи – іменникові, прикметникові, числівникові та займенникові [5, с. 40].

М. Матіос демонструє особливу майстерність у використанні синтаксичних конструкцій, зокрема словосполучень. У драмі «Мамі» авторка використовує такі типи:

- іменникові (субстантивні), де стрижневим словом виступає іменник – *ранкова молитва, небесна кора, бездонний простір, відкритий космос, мої руки-крила, найнебезпечніші запитання, хвороблива фантазія, безсонні марення, загойні слова, останньому видиху, розірвані альвеоли, продірявлене серце, великий жаль, випробувальний день, найважчі часи;*
- прикметникові, дієприкметникові (ад'єктивні), де у ролі стрижневого слова виступає прикметник/дієприкметник – *продірявлене від болю, задерта до неба, солений від сліз, чуйні до плачу, почорніла від ридань;*
- числівникові (нумеральні), де головним словом є числівник – *тридцять секунд, кілька разів, багато свічок, два-три кроки, кілька сходинок, один з нас;*
- займенникові (прономінативні), де головним компонентом у структурі виступає займенник – *жодних подразників, казна-скільки часу, жодних з ознак, кожен з хрестів, стільки брехні, тієї крихти, котрийсь раз, децю нервово;*
- дієслівні (вербальні), у яких стрижневим словом є дієслово – *подумати розумно, втішити себе, чорно побиватися, добивати тугою, вгризатися в голубінь, передати енергію, розізнати темінь, виплакати очі, смакувати чуже, побріхувати поза очі, придобрюватися при зустрічі, вирізати серце, пальцями показувати, не чули радості, повідомити про смерть;*
- прислівникові (адвербіальні), у яких головним словом є прислівник – *зовсім інше, особливо важко, сумно від втрати, високо над хатою* [3].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, дослідження словосполучень з урахуванням того, якою частиною мови є головне слово, виявляє значну структурну варіативність. Це підкреслює багатий морфологічний склад, різноманітні синтаксичні зв'язки та широкий лексичний запас української мови.

Словосполучення у драмі Марії Матіос «Мамі» відіграють важливу роль у створенні емоційної та стилістичної структури тексту. Найбільше представлені іменникові та дієслівні словосполучення, які формують образність і динаміку твору. Менш поширені числівникові та прислівникові конструкції, проте вони є вагомими для уточнення деталей, підкреслення ключових моментів і збагачення тексту точністю та виразністю.

Список використаної літератури

1. Балко М. До питання про основні ознаки словосполучення. *Лінгвістичні студії*. 2011. № 22. С. 145–150.
2. Вінтонів М., Вінтонів Т., Бойко М. Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2023. 177 с.
3. Матіос М. Мами. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. 288 с.
4. Удовиченко Г. Словосполучення в сучасній українській літературній мові. Київ: Наукова думка, 1968. 228 с.
5. Шульжук К. Синтаксис української мови. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 408 с.

Софія Воронова,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка;

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Палихата Елеонора Ярославівна

ВПЛИВ МЕДІАКОНТЕНТУ НА РОЗВИТОК УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Актуальність теми дослідження зумовлена швидким розвитком медіапростору та його глибоким впливом на всі сфери життя сучасної людини, зокрема на освітній процес. В умовах глобалізації та цифровізації, доступ до різноманітного медіаконтенту став невід'ємною частиною повсякденного життя учнів. Особливо важливою є роль медіа у формуванні та розвитку усномовленнєвої компетентності старшокласників, оскільки здатність ефективно й адекватно спілкуватися є однією з основних компонентів сучасної освіти та важливою умовою особистісного розвитку молоді.

Зв'язне усне мовлення – це «таке мовлення, яке може бути повністю зрозуміле на основі його власного предметного змісту. Щоб його зрозуміти, немає потреби спеціально враховувати ту окрему ситуацію, в якій воно виголошується, усе в ньому ясно для іншого з самого контексту мовлення: це контекстне мовлення» [3, с. 106].

Медіаосвіта є важливим компонентом сучасної освіти, який сприяє розвитку навичок критичного сприйняття медіа та використання медіатехнологій у навчальному процесі. На уроках української мови медіаосвіта дозволяє учням не тільки вдосконалювати мовні навички, але й активно формувати зв'язне мовлення через аналіз і створення медіаконтенту.